Untitled Document

Angie Kleijn

Hierdie is ‘n verhaal van ‘n man wat vergeet het wie hy was. As 24-jarige het hy verdwaas en sonder er

Sy storie is ook dié van Weskoppies in die jare voor pasiënte met medikasie kalm gehou kon word

Dit was die naam van die hospitaal waar Horace Morgan in 1937, net betyds vir “insulien-koma-ter

Die 24-jarige Horace is in Johannesburg se strate gevind en die polisie het hom na die Pretoria Sie

Hy het aan Marilynne vertel dat dit omtrent 42 keer met hom gebeur het – ‘n verpleër gryp hom va

Marilynne, die skrywer van die artikel, het in 1975 met dr Phyllis Morgan, wat toe superintendent v

Die omgewing van die ‘Krankzinnigengesticht te Pretoria’ in 1892
Bron: Breedt, 2009

Beginjare

In 1992 het C Plug van Unisa se Departement van Sielkunde, en JL Roos van Weskoppies Hosp

Hulle skryf dat daar teen 1890 reeds verskeie inrigtings vir sielsiekes in die res van die land was, n

Tenders is in Februarie 1890 genooi om te gaan kyk na die planne en spesifikasies vir ‘n ‘Krankzin

W Goetz se tender van £12 620 is deur die volksraad se uitvoerende raad aanvaar. Die hospitaal i

Die bestuur van die inrigting is deur drie kurators, wat deur die regering aangestel is, behartig: Sta

Die riglyne wat die kurators vir hulleself opgestel het, is in 1893 gepubliseer en stipuleer dat die ku

Horatio Shaun Morse Morgan toe hy ná 37 jaar uitgekom het
Foto: 'Scope', 21 November 1975

Wet

Die kurators moes ook 'n wet opstel vir die sertifisering en gevangehouding van pasiënte. Dit het

Voor dié wet was daar geen wettige basis vir die gevangehouding van pasiënte nie. Die nuwe wet

Pretoria se distriksgeneesheer, die Skots-gebore dr Gordon MW Messum, is aan die begin van 18

'n Telefoon is in April 1892 geïnstalleer en die hospitaal was in Mei 1892 gereed om pasiënte op te nee

Die eerste pasiënte, slegs 25, is uit verskeie tronke in die ZAR na die hospitaal gestuur. Watervoor

'n Noord-oostelike aansig op die gebou
Bron: 'South African Medical Journal', 1992

Dr Smeenk

Die pasiëntetal het aanhou toeneem en 'n voltydse mediese direkteur het nodig geword. Daar is i

Daar was meer swart pasiënte as wat verwag is en planne is gemaak vir ekstra verblyf. Ná nog ka

Dr Smeenk se eerste diagnostiese klassifikasie het al 108 gevalle wat in 1896 behandel is, ingeslu

Twee faktore was glo van oorheersende belang: die belangrikste in geval van wit pasiënte was oorerfli

Sewe gevalle wat vroeg in 1896 opgeneem is, is toegeskryf aan 'wanorde in die land' wat deur die

In die eerste jaarlikse verslag het dr Smeenk gesê dat die hospitaal 'n toesighoudende instelling is

Behandelings was beperk, maar die regte fisiese versorging het glo na merkbare verbetering gelei

Só lyk die gebou in Ketjenstraat vandag

Behandeling

Nadat dr Smeenk aangestel is, het addisionele behandelingsfasiliteite bygekom, soos warm badd

In die jaarverslae van 1897 en 1898 is daar reeds uitgewys dat die hospitaal ernstig oorbevolk is.

Tydelike selle van gegalvaniseerde yster is opgerig, maar gewelddadige pasiënte kon nie van kalm pa

Teen die einde van 1898, die laaste voor-oorlogse jaar, was daar 138 pasiënte. Daar is geen jaarl

‘n Joernalis van die Johannesburgse koerant, ‘Transvaal Leader’, het in 1899 berig dat die hospitaal do

Nog 'n negatiewe berig oor die hospitaal het gekom van Frederick B Higginson, 'n Engelse musiek

Frederick het egter gesê dat hy deur staatsagente ontvoer is en onwettig in die gestig gegooi is. H

Die ingang na Weskoppies Hospitaal in 1975
Foto: 'Scope', 21 November 1975

Oorlog
Die 15 maande ná Frederick in dié Krankzinnigengesticht was, kan as die moeilikste in die hospit

Teen die einde van Junie 1900 het die Britse magte, verteenwoordig deur 'n dr Caldwell, die perso

Ná die ander Hollanders gedeporteer is, het dr Smeenk steeds op die perseel gewoon. Die militêre

Dr Smeenk is in Desember 1900 daar weg en die hospitaal was onder die tydelike toesig van 'n pl

JMA (Donkie) Wolmarans, wat die bekende ‘Wolmarans Villa’ teen die hange van die Magaliesber

Dr Todd
‘n Nuwe mediese superintendent, dr Percy Everard Todd, is aangestel om na die 165 pasiënte om te s

Hy het ook gesê dat dit nie moontlik was om die pasiënte te klassifiseer nie omdat almal, geneesb

Dr Todd het vertel dat die meeste van die enkel kamers, waarin twee pasiënte gebly het, slegs ses

Dr Todd het gesê dat hy geen rekords van die pasiënte kon kry nie. Nie een van Dr Smeenk se pa

Die hospitaal se personeeltekort is in Mei 1901 verbeter toe vier oppassers en vier verpleegsters v

Staatsargitek Sytze Wopkes Wierda het die bouplanne vir die ‘Krankzinnigengesticht te Pretoria’ opgetrek
Foto: Wikipedia

Horace

Dit blyk egter of daar in die volgende 30 jaar steeds niks gedoen is om pasiënte besig te hou nie.

Hy het gesê dat die pasiënte maar buite rondgedwaal het tot hulle ingeroep is vir maaltye, om gesl

Volgens Horace het hy geen behandeling ontvang nie, behalwe die skrikwekkende “insulien-koma

Oor die jare het Horace op die naam ‘Robertson’ reageer en hy sê dat niemand ooit probeer uitvin

Horace het vertel dat een van die beste dinge wat met hom gebeur het, die frats-haelstorm in 1948

Horace is ook vir die eerste keer sedert sy opname die kans gegun om ‘n werkie teen vergoeding t

Horace het 30 jaar van sy lewe verloor. Hy het gedog hy is 24 jaar oud, maar was 54.

Staatsekretaris Willem Eduard Bok was nog een van die drie kurators, wat deur die regering aa
Foto: Nederland's Patriciaat, Den Haag: Centraal Bureau voor Genealogie

Horace toe hy 12 jaar oud was
Foto: 'Scope', 21 November 1975
.

Onthou

Horace het onthou dat sy naam Horatio Shaun Morse Morgan is, maar daar was nie 'n manier wat hy hospitaalpersoneel kon oortuig dat hy nie 'Robertson' was nie. Dit is immers die naam wat op sy opname-rekord aangedui is.

Hy het ook onthou dat hy 'n jonger suster, Edna, het; dat hy in die St George Seunskool en later op St John's College was. Hy het vir 'n tyd saam met sy oupa, F Kluckow, in die Lobatsi Hotel gewoon en was verloof aan Ruth Eccles van Johannesburg, waar hy in 1937 'n splinternuwe motor agtergelaat het.

In desperaatheid het Horace begin briewe skryf aan almal wat hy kon onthou, maar die adresse het nie meer bestaan nie. Ná sewe jaar se sukkel, het 'n predikant wat Sterkfontein besoek het, die naam St John's College genoem. Hy het Horace gehelp om aan die skool te skryf en dit is bevestig dat hy van 1926 tot 1928 daar skoolgegaan het.

Horace het aan die registrateur van geboortes in Pretoria geskryf en sy geboortesertifikaat gekry. Dit het gewys dat hy in 1913 in Johannesburg gebore is as kind van Richard Langley Morgan en Freda, 'n nooi Kluckow.

Horace is uit die hospitaal ontslaan. Hy het eers in 'n nabye oorgangshuis, wat deeltyds deur een van die hospitaal-verpleegsters bedryf is, gebly en het terapie by die hospitaal ontvang. Een van die terapeute het hom gehelp om 'n foto en berig in 'The Star' te plaas. Dit was baie toevallig dat sy suster Edna, wat toe vir die tweede keer getroud is, dié keer met Bill Brady, daardie dag 'n koerant gekoop het en die berig gesien het.

Die herenigde familie, van links na regs: Bill Brady, Edna se tweede man; Edna, Horace se suster; Karine Merton, Edna se dogter; en Horace Morgan
Foto: 'Scope', 21 November 1975

Die volgende dag was daar 'n blye weersiens tussen dié twee. Edna het vertel dat dit wat haar die meeste geskok het, haar broer se armoedige toestand was. Hy het geen besittings gehad nie en die klere aan sy lyf het gelyk of dit omtrent tiendehands aan hom afgestaan is en het hom glad nie gepas nie.

Horace het by Edna en Bill gaan bly en het vir ‘n klein salaris by ‘n regeringsgesubsidieerde fabriek gewerk. Ná ‘n paar jaar het Bill afgetree en die egpaar se plan was om in ‘n klein huisie aan die Natalse Noordkus te gaan woon. Om dit te kon bekostig het hulle in ‘n winkel op Melmoth gaan werk en in ‘n karavaan ingetrek.

Horace kon nie meer by hulle bly nie en teen die tyd wat die artikel in ‘Scope’ geskryf is, het hy al maande lank in Durban se strate op en af gestap op soek na werk. Die antwoord was altyd dieselfde: hy was te oud en het geen ondervinding gehad nie.

Die laaste keer wat Marilynne Holloway met Horace gepraat het, het hy gesê dat hy aansoek gaan doen om by die Franse Vreemdelingelegioen aan te sluit. As dit nie werk nie, sou hy moes begin smeek om weer in die hospitaal opgeneem te word.